

شناسنامه گزارش

مرکز مطالعات اقتصادی اتاق بازرگانی زنجان

عنوان:

نگاهی به صادرات گوجه فرنگی ایران و استان زنجان در سال ۱۴۰۲

تهیه شده در : معاونت مطالعات اقتصادی اتاق بازرگانی زنجان

نوع گزارش: گزارش نویسی

تهیه کننده: دکتر شکیبا پرویزی

تاریخ تهیه: زمستان ۱۴۰۳

واژه‌های کلیدی: گوجه فرنگی، کشاورزی، استان زنجان، ایران، صادرات، تولید، اتاق زنجان، تجارت، صادرات، واردات

چکیده:

تجارت گوجه‌فرنگی در ایران یکی از ابعاد مهم اقتصادی و کشاورزی کشور به حساب می‌آید که به تأمین نیاز غذایی و ایجاد اشتغال کمک می‌کند. استان زنجان به دلیل موقعیت جغرافیایی خاص و شرایط اقلیمی مناسب، یکی از مراکز تولید مهم گوجه‌فرنگی در ایران محسوب می‌شود. گوجه‌فرنگی زنجان به کیفیت بالا و طعم مطلوب مشهور است و این امر آن را به یکی از انتخاب‌های کلیدی برای مصرف‌کنندگان داخلی و خارجی تبدیل کرده است.

این مطالعه به بررسی وضعیت کنونی تولید، صادرات گوجه‌فرنگی در ایران و به‌ویژه در استان زنجان در سال ۱۴۰۲ می‌پردازد. همچنین نگاهی به تجارت این محصول در سطح بین‌المللی را داشته است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که اگرچه ایران و استان زنجان دارای پتانسیل بالایی برای صادرات گوجه‌فرنگی است، چالش‌هایی از جمله نوسانات قیمت، کمبود زیرساخت‌های مناسب و نیاز به افزایش کیفیت محصول وجود دارد.

همچنین پیشنهادهایی در زمینه بهبود زنجیره تأمین، ارتقاء فناوری‌های کشاورزی و توسعه بازارهای هدف برای گوجه‌فرنگی ارائه شده است.

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

طرح:

نگاهی به صادرات گوجه فرنگی ایران و استان زنجان در سال ۱۴۰۲

تهیه و تدوین:

معاونت مطالعات اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی زنجان

دکتر شکیبا پرویزی

زمستان ۱۴۰۳

فهرست

مقدمه: ۵

تولید جهانی گوجه فرنگی : ۶

تولید گوجه فرنگی در ایران..... ۸

مشکلات تولید گوجه فرنگی در ایران ۹

روند مصرف: ۱۱

تجارت جهانی گوجه فرنگی :..... ۱۲

کد تعرفه : ۱۲

صادرات جهانی گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۳:..... ۱۳

واردات جهانی گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۳:..... ۱۳

واردات گوجه فرنگی ایران ۱۴

صادرات گوجه فرنگی ایران در بازارهای جهانی ۱۶

صادرات گوجه فرنگی استان زنجان ۲۰

چالش‌های صادراتی گوجه فرنگی ایران..... ۲۱

فرصت های صادراتی گوجه فرنگی ایران ۲۳

پیشنهادات ۲۴

منابع: ۲۶

مقدمه:

گوجه فرنگی یکی از محصولات کشاورزی مهم و پرمصرف در جهان به شمار می‌رود. ایران نیز با داشتن شرایط آب و هوایی مناسب و خاک حاصلخیز، یکی از تولیدکنندگان عمده این محصول در منطقه است. صادرات گوجه فرنگی به عنوان یکی از اقلام مهم صادرات غیرنفتی، نقش بسزایی در اقتصاد کشاورزی کشور دارد و سالانه ارز قابل توجهی را وارد کشور می‌کند. در این میان، استان زنجان به عنوان یکی از قطب‌های تولید گوجه فرنگی در ایران، سهم قابل توجهی در تولید و صادرات این محصول دارد.

سال ۱۴۰۲، به عنوان یکی از سال‌های مهم در عرصه کشاورزی ایران، شاهد تحولات و چالش‌های متعددی در حوزه تولید و صادرات محصولات کشاورزی، به ویژه گوجه فرنگی بوده است. بررسی صادرات گوجه فرنگی ایران و استان زنجان در این سال، به ما کمک می‌کند تا به درک بهتری از وضعیت تولید، بازارهای هدف، مشکلات و فرصت‌های این بخش دست یابیم. این بررسی، علاوه بر ارائه آمار و ارقام مربوط به صادرات، می‌تواند به شناسایی عوامل موثر بر این روند و ارائه راهکارهایی برای بهبود عملکرد این بخش کمک کند.

صادرات گوجه فرنگی ایران در سال ۱۴۰۲، به دلیل عوامل مختلفی از جمله شرایط آب و هوایی، سیاست‌های تجاری، و وضعیت بازارهای بین‌المللی، با نوساناتی همراه بود. این نوسانات، تاثیر مستقیمی بر درآمدهای صادراتی و معیشت کشاورزان داشته است. از این رو، بررسی دقیق و جامع این موضوع، از اهمیت بسزایی برخوردار است. در این میان، استان زنجان با تکیه بر ظرفیت‌های کشاورزی خود، سعی در حفظ و توسعه سهم خود در صادرات گوجه فرنگی داشته است. در این مقاله به بررسی دقیق‌تر این موضوع می‌پردازیم.

امید است این مقدمه، تصویری کلی از موضوع مورد بحث را برای خوانندگان ارائه دهد و زمینه را برای بررسی دقیق‌تر و تحلیلی‌تر صادرات گوجه فرنگی ایران و استان زنجان در سال ۱۴۰۲ فراهم سازد.

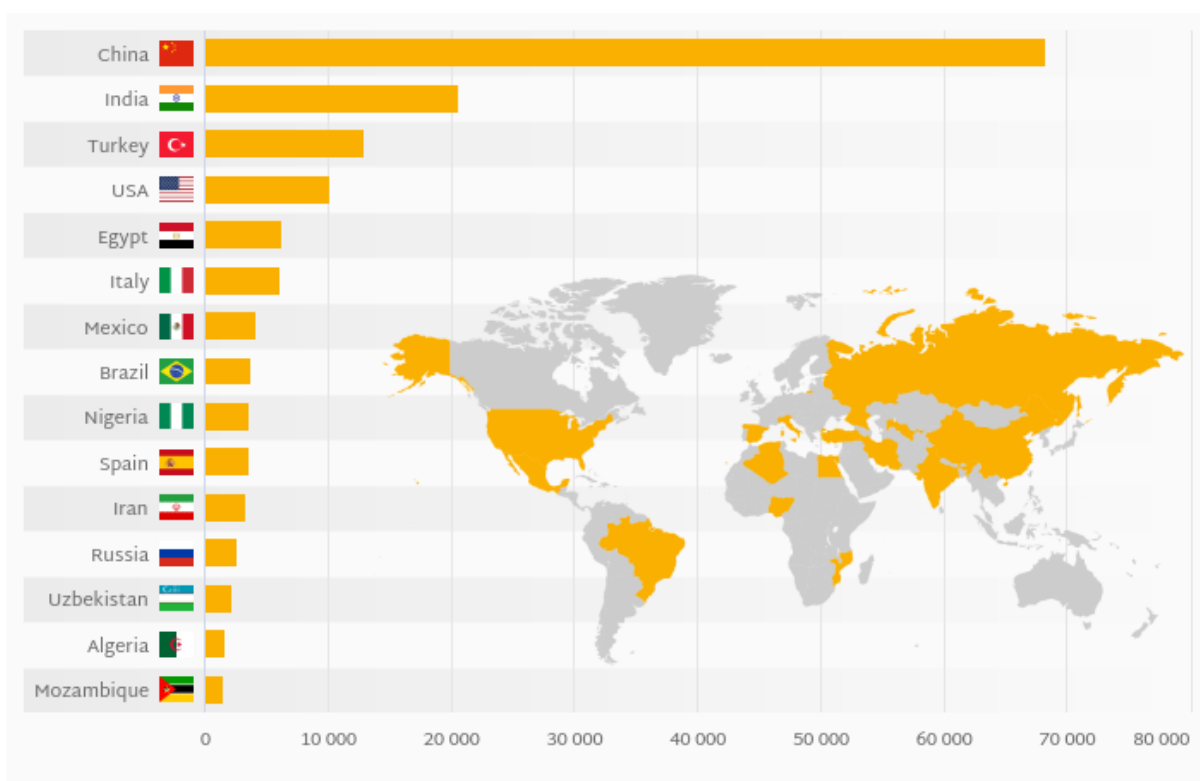

تولید جهانی گوجه فرنگی :

بازار جهانی گوجه فرنگی همچنان تحت تسلط چند تولیدکننده بزرگ قرار دارد که نقش اساسی در تأمین این محصول حیاتی ایفا می‌کنند. چین، با حجم تولید قابل توجه خود، همچنان در صدر فهرست بزرگترین تولیدکنندگان گوجه فرنگی در جهان قرار دارد. هند نیز به عنوان یکی دیگر از بازیگران کلیدی، سهم قابل توجهی از تولید جهانی را به خود اختصاص داده است. ترکیه نیز با داشتن شرایط اقلیمی مناسب، یکی از صادرکنندگان عمده و تولیدکنندگان برتر گوجه فرنگی در منطقه به شمار می‌رود. ایالات متحده آمریکا، با استفاده از فناوری‌های نوین کشاورزی، به عنوان یک تولیدکننده مهم در این بازار شناخته می‌شود.

تصویر زیر تولید گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۲ را نشان می‌دهد .

تولید گوجه فرنگی (kt)، 2022

چین با تولید ۶۸,۲۴۱,۸۱۱ تن رتبه نخست در تولید گوجه فرنگی را به خود اختصاص داده است، هند با ۲۰,۶۹۴,۰۰۰ تن رتبه دوم را به خود اختصاص داده است، ترکیه با ۱۳,۰۰۰,۰۰۰ رتبه سوم در تولید گوجه فرنگی را به خود اختصاص داده است. کشورهای امریکا با تولید ۱۰,۱۹۹,۷۵۳ تن، مصر با ۶,۲۷۵,۴۴۴ تن در رتبه های چهارم و پنجم قرار گرفته اند.

جدول زیر لیست عمده کشورهای تولید کننده گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ را نشان می دهد.

لیست عمده کشورهای تولید کننده گوجه فرنگی			
رتبه	کشور	۲۰۲۲	۲۰۲۱
۱	China	۶۸,۲۴۱,۸۱۱	۶۶,۵۰۵,۵۱۲
۲	India	۲۰,۶۹۴,۰۰۰	۲۱,۱۸۱,۰۰۰
۳	Turkey	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۰۹۵,۲۵۸
۴	United States	۱۰,۱۹۹,۷۵۳	۱۰,۴۳۴,۴۴۲
۵	Egypt	۶,۲۷۵,۴۴۴	۶,۳۸۹,۲۹۵
۶	Italy	۶,۱۳۶,۳۸۰	۶,۶۴۴,۷۹۰
۷	Mexico	۴,۲۰۷,۸۸۹	۴,۱۴۹,۲۴۱
۸	Brazil	۳,۸۰۹,۹۸۶	۳,۶۷۹,۲۵۶
۹	Nigeria	۳,۶۸۴,۵۶۶	۳,۴۷۷,۹۸۱
۱۰	Spain	۳,۶۵۱,۹۴۰	۴,۷۵۴,۳۸۰
۱۱	Iran	۳,۴۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۲,۱۵۳
۱۲	Russia	۲,۶۴۵,۶۶۲	۳,۰۵۱,۲۲۷
۱۳	Uzbekistan	۲,۱۹۱,۱۵۳	۲,۲۰۶,۶۴۱
۱۴	Algeria	۱,۶۶۱,۶۶۴	۱,۶۴۱,۶۳۶
۱۵	Mozambique	۱,۵۹۹,۰۵۱	۱,۴۳۱,۶۵۷

ایران با تولید ۳,۴۰۰,۰۰۰ تن در سال ۲۰۲۲ جایگاه ۱۱ در تولید گوجه فرنگی جهان را به خود اختصاص داده بود.

تولید گوجه فرنگی در ایران

ایران به عنوان یکی از کشورهای با قدمت در کشاورزی، از دیرباز کشت گوجه فرنگی را در سبد غذایی خود داشته است. تولید این محصول استراتژیک در پهنه جغرافیایی وسیع کشور، با تنوع اقلیمی قابل توجهی همراه است. از دشت‌های گرمسیری جنوب تا ارتفاعات خنک‌تر شمال، گوجه فرنگی در بسیاری از مناطق ایران کشت می‌شود. این تنوع اقلیمی به تولید گوجه فرنگی در فصول مختلف سال کمک کرده و به تأمین تقاضای داخلی و صادرات می‌انجامد. با این حال، چالش‌هایی مانند کم آبی، بیماری‌ها و نوسانات قیمتی، همواره تولید گوجه فرنگی در ایران را تحت تاثیر قرار داده‌اند. در سال‌های اخیر، تلاش‌هایی برای بهبود روش‌های کاشت و استفاده از تکنولوژی‌های نوین در این حوزه صورت گرفته است. این تلاش‌ها شامل استفاده از بذره‌های اصلاح‌شده، سیستم‌های آبیاری نوین و روش‌های مدیریت آفات و بیماری‌ها می‌باشد. هدف از این اقدامات افزایش عملکرد و کیفیت گوجه فرنگی و تأمین نیاز بازار داخلی و صادرات است. بهبود زیرساخت‌های حمل و نقل و انبارداری نیز برای کاهش ضایعات و حفظ کیفیت محصول ضروری است. در نهایت، صنعت تولید گوجه فرنگی در ایران، به عنوان بخشی مهم از اقتصاد کشاورزی کشور، نیازمند توجه و حمایت مستمر است.

تولید گوجه فرنگی ایران در سال ۱۴۰۲		
استان	سطح تولید (هکتار)	میزان تولید (تن)
فارس	۲۳,۰۹۴	۱,۶۴۶,۹۵۱
هرمزگان	۱۳,۶۴۵	۷۱۱,۳۶۷
قزوین	۶,۰۹۹	۵۵۰,۸۴۳
بوشهر	۱۱,۹۲۹	۵۴۵,۲۷۶
خراسان رضوی	۱۱,۰۴۴	۵۳۱,۸۶۵
آذربایجان غربی	۴,۰۰۶	۲۲۵,۸۷۵
زنجان	۳,۳۶۳	۲۱۹,۱۷۵
جنوب کرمان	۵,۲۱۱	۱۸۶,۰۲۰

۸۹,۳۲۱	۱,۵۱۸	کرمانشاه
۸۰,۳۶۷	۲,۲۲۱	خوزستان
۵۹۸,۹۳۴	۱۴,۸۴۵	سایر استان ها
۵,۳۸۵,۹۹۳	۹۶,۹۷۷	جمع کل

در سال ۱۴۰۲ کل تولید گوجه فرنگی ایران ۵,۳۸۵,۹۹۳ تن در ۹۶,۹۷۷ هکتار تولید شده است. استان فارس با تولید ۱,۶۴۶,۹۵۱ تن و سطح ۲۳,۰۹۴ هکتار رتبه اول تولید گوجه فرنگی را به خود اختصاص داده است. هرمزگان با ۷۱۱,۳۶۷ تن و ۱۳,۶۴۵ هکتار رتبه دوم در تولید گوجه فرنگی و استان قزوین با سطح ۶,۰۹۹ هکتار و ۵۵۰,۸۴۳ تن رتبه سوم را به خود اختصاص داده اند. استان های بوشهر، خراسان رضوی، اذربایجان غربی، زنجان، جنوب کرمان، کرمانشاه و خوزستان در رتبه های چهارم تا دهم را به خود اختصاص داده اند.

مشکلات تولید گوجه فرنگی در ایران

کشاورزی در ایران، به ویژه در بخش تولید محصولات کشاورزی حساس به شرایط آب و هوایی مانند گوجه فرنگی، با چالش های جدی روبرو است. گوجه فرنگی به عنوان یکی از محصولات مهم کشاورزی ایران، نقش قابل توجهی در تأمین مواد غذایی و اقتصاد کشور ایفا می کند. با این حال، تولیدکنندگان گوجه فرنگی در ایران با مجموعه ای پیچیده از مشکلات دست و پنجه نرم می کنند که کاهش تولید، افزایش قیمت ها و در نهایت، تهدید امنیت غذایی را به دنبال دارد. این مشکلات را می توان به دسته های زیر تقسیم کرد:

۱. چالش های اقلیمی و محیط زیستی:

- خشکسالی و کم آبی: ایران به عنوان کشوری خشک و نیمه خشک، با کمبود شدید آب مواجه است. این کمبود آب به ویژه در بخش کشاورزی خود را به شدت نشان می دهد. گوجه فرنگی به عنوان گیاهی آب دوست، به آبیاری فراوان نیاز دارد و خشکسالی به طور مستقیم بر عملکرد و کیفیت محصول تأثیر منفی می گذارد. کاهش منابع آب زیرزمینی و تغییر الگوی بارندگی نیز این مشکل را تشدید می کند.

- نوسانات دمایی شدید: تغییرات ناگهانی دما، به ویژه یخبندان‌های بهاره و پاییزه، می‌تواند به طور کامل محصول را از بین ببرد. این تغییرات نامنظم و غیرقابل پیش‌بینی، برنامه‌ریزی تولید را برای کشاورزان بسیار دشوار می‌کند.

- آفات و بیماری‌ها: گوجه‌فرنگی به انواع آفات و بیماری‌ها، از جمله ویروس‌ها، باکتری‌ها و قارچ‌ها، حساس است. شیوع این آفات و بیماری‌ها، که اغلب به دلیل شرایط نامساعد محیطی تشدید می‌شود، می‌تواند خسارات قابل توجهی به محصول وارد کند. دسترسی محدود به سموم کشاورزی مناسب و عدم آگاهی کافی کشاورزان در مورد شیوه‌های کنترل آفات نیز این مشکل را تشدید می‌کند.

- شوری خاک: شوری خاک در بسیاری از مناطق کشاورزی ایران، به دلیل آبیاری نامناسب و استفاده از آب‌های شور، رو به افزایش است. شوری خاک، جذب آب و مواد مغذی توسط ریشه گیاه را مختل کرده و باعث کاهش عملکرد و کیفیت محصول می‌شود.

۲. چالش‌های اقتصادی و بازار:

- نوسانات شدید قیمت: قیمت گوجه‌فرنگی در بازار ایران بسیار ناپایدار است و به عوامل مختلفی از جمله عرضه و تقاضا، سیاست‌های دولتی و واسطه‌گری‌ها وابسته است. قیمت‌های پایین گوجه‌فرنگی در برخی از فصول سال، سودآوری تولید را به شدت کاهش می‌دهد و باعث ضرر کشاورزان می‌شود.

- هزینه‌های بالای تولید: هزینه‌های تولید گوجه‌فرنگی، از جمله هزینه بذر، کود، سموم، آبیاری، نیروی کار، حمل و نقل و ...، در سال‌های اخیر به طور قابل توجهی افزایش یافته است. این افزایش هزینه‌ها، در کنار نوسانات قیمت، سودآوری تولید را به خطر می‌اندازد.

- مشکلات بازاریابی و توزیع: سیستم‌های بازاریابی و توزیع گوجه‌فرنگی در ایران، مبتنی بر روش‌های سنتی و غیر کارآمد است. وجود واسطه‌ها و دلالان، سهم قابل توجهی از سود تولید را به خود اختصاص می‌دهند و کشاورزان سهم ناچیزی از قیمت نهایی محصول را دریافت می‌کنند.

- کمبود زیرساخت‌ها: کمبود زیرساخت‌های مناسب مانند سردخانه‌ها، واحدهای فرآوری و سیستم‌های حمل و نقل کارآمد، باعث افزایش ضایعات محصول و کاهش سودآوری می‌شود.

۳. چالش‌های فنی و مدیریتی:

- استفاده از بذر و نهاده‌های نامناسب: استفاده از بذر و نهاده‌های نامرغوب، منجر به کاهش عملکرد و کیفیت محصول می‌شود. عدم دسترسی به بذرهای اصلاح‌شده و مقاوم به آفات و بیماری‌ها، یک چالش اساسی برای کشاورزان است.
 - کمبود آموزش و مشاوره: بسیاری از کشاورزان گوجه‌فرنگی، از دانش و مهارت کافی در زمینه‌های مختلف تولید، از جمله آبیاری، کوددهی، کنترل آفات و بیماری‌ها و مدیریت پس از برداشت، برخوردار نیستند. کمبود آموزش‌های فنی و مشاوره‌های تخصصی، محدودیت جدی برای ارتقای عملکرد و راندمان تولید است.
 - عدم دسترسی به تکنولوژی‌های نوین: استفاده از تکنولوژی‌های نوین کشاورزی مانند آبیاری قطره‌ای، گلخانه‌داری و سیستم‌های نوین مدیریت مزرعه، می‌تواند به طور قابل توجهی عملکرد و راندمان تولید را افزایش دهد. اما دسترسی محدود کشاورزان به این تکنولوژی‌ها و هزینه بالای پیاده‌سازی آن‌ها، یک مانع جدی است.
 - عدم حمایت کافی از سوی دولت: حمایت‌های دولتی از بخش کشاورزی، به ویژه در زمینه ارائه تسهیلات اعتباری، یارانه‌ها و بیمه محصولات کشاورزی، نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای واقعی کشاورزان باشد.
- در نهایت، حل مشکلات تولید گوجه‌فرنگی در ایران، نیازمند اقدامات هماهنگ و چندجانبه‌ای از سوی دولت، بخش خصوصی و خود کشاورزان است. این اقدامات می‌تواند شامل توسعه زیرساخت‌ها، ارائه آموزش‌های فنی و تخصصی، حمایت مالی و اعتباری، ترویج استفاده از تکنولوژی‌های نوین، و ایجاد سیستم‌های کارآمد بازاریابی و توزیع باشد.

روند مصرف:

مصرف جهانی گوجه‌فرنگی همچنان رو به افزایش است و این محصول جایگاه ویژه‌ای در سبد غذایی خانوارها دارد. تقاضا برای گوجه‌فرنگی تازه و فرآوری شده در بازارهای جهانی بالا بوده و این نشان دهنده اهمیت آن در رژیم غذایی مردم است. مصرف فرآورده‌های گوجه‌فرنگی مانند سس، رب و کنسروها، به دلیل سهولت استفاده و ماندگاری بالا، به‌طور چشمگیری افزایش یافته است. همچنین، آگاهی بیشتر مصرف‌کنندگان نسبت به فواید تغذیه‌ای گوجه‌فرنگی، از جمله غنی بودن از ویتامین‌ها و آنتی‌اکسیدان‌ها، موجب شده تا مصرف آن به عنوان یک ماده غذایی سالم و مفید مورد توجه قرار گیرد. الگوهای مصرف در مناطق مختلف جهان متفاوت است؛ در برخی مناطق گوجه‌فرنگی تازه بیشتر مصرف می‌شود و در برخی دیگر فرآورده‌های آن محبوب‌تر هستند.

تجارت جهانی گوجه فرنگی :

تجارت بین‌المللی گوجه فرنگی همچنان به عنوان یکی از بخش‌های پویا و پر رقابت در بازار جهانی کشاورزی مطرح است. این تجارت، با جریان مداوم صادرات و واردات، امکان دسترسی به گوجه فرنگی تازه و فرآورده‌های آن را در سراسر جهان فراهم می‌کند. کشورهای مانند مکزیک، اسپانیا و هلند با بهره‌گیری از روش‌های پیشرفته کشاورزی و سیستم‌های توزیع کارآمد، نقش برجسته‌ای در صادرات گوجه فرنگی دارند و به عنوان تامین‌کنندگان اصلی در بازارهای جهانی شناخته می‌شوند. در مقابل، کشورهای نظیر ایالات متحده، آلمان و فرانسه با توجه به تقاضای بالای داخلی، از واردکنندگان عمده این محصول محسوب می‌شوند. عوامل متعددی همچون تعرفه‌های تجاری، مسائل قرنطینه‌ای، هزینه‌های حمل‌ونقل و تغییرات نرخ ارز، بر جریان تجارت بین‌المللی گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۴ تأثیرگذار بوده‌اند. به طور کلی، تجارت جهانی گوجه فرنگی با توجه به تقاضای روزافزون، به عنوان یک عامل کلیدی در تامین امنیت غذایی و توسعه اقتصادی کشورها همچنان اهمیت خود را حفظ کرده است. در دوازده ماهه منتهی به ۳۱ می ۲۰۲۳ (از ۱ ژوئن ۲۰۲۲ تا ۳۱ می ۲۰۲۳)، شاهد افزایش کلی تجارت جهانی محصولات گوجه فرنگی بودیم. این افزایش در هر سه دسته محصول (رب، کنسرو گوجه فرنگی و سس) قابل توجه بود.

کد تعرفه :

۱. کد تعرفه گمرکی برای ترخیص گوجه فرنگی تازه یا سرد کرده در ردیف ۰۷۰۲۰۰۰۰ می باشد.
 ۲. کد تعرفه گمرکی برای ترخیص آلو و گوجه در ردیف ۰۸۰۹۴۰۰۰ می باشد.
 ۳. کد تعرفه گمرکی برای ترخیص رب گوجه فرنگی در ردیف ۲۰۰۲۹۰۱۰ می باشد.
 ۴. کد تعرفه گمرکی برای ترخیص آب گوجه فرنگی در ردیف ۲۰۰۹۵۰۰۰ می باشد.
 ۵. کد تعرفه گمرکی برای ترخیص کچاپ گوجه فرنگی در ردیف ۲۱۰۳۲۰۰۰ می باشد.
 ۶. کد تعرفه گمرکی برای ترخیص گوجه فرنگی آماده یا محفوظ در سرکه ذیل ردیف ۲۰۰۲ می باشد.
- که ما در این مطالعه به بررسی کد تعرفه ۰۷۰۲۰۰۰۰ گوجه فرنگی تازه یا سرد کرده می پردازیم.

صادرات جهانی گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۳:

گوجه فرنگی، این میوه خوشمزه و پرکاربرد، نه تنها نقش مهمی در سبد غذایی مردم سراسر جهان دارد، بلکه به عنوان یک محصول کشاورزی پررونق، جایگاه ویژه‌ای در تجارت بین‌المللی یافته است. صادرات جهانی گوجه فرنگی، فرصت‌های اقتصادی بی‌نظیری را برای کشورهای تولیدکننده ایجاد کرده و نیاز بازارهای جهانی به این محصول را مرتفع می‌سازد. این صنعت، با توجه به تنوع فرآوری و کاربردهای گسترده گوجه فرنگی، از تولید محصولات تازه و کنسرو شده گرفته تا عصاره و رب گوجه فرنگی، به سرعت در حال رشد و توسعه است.

صادرات جهانی گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۳		
نام کشور	ارزش صادرات	سهم از کل صادرات-درصد
مکزیک	۳,۰۴ میلیارد دلار	۲۶٪
هلند	۱,۹۲ میلیارد دلار	۱۶,۸٪
اسپانیا	۱,۱۸ میلیارد دلار	۱۰,۳٪
مراکش	۱,۱۴ میلیارد دلار	۱۰٪
فرانسه	۷۸۲ میلیون دلار	۶,۸۶٪

بیشترین صادرات گوجه فرنگی توسط مکزیک به ارزش ۳,۰۴ میلیارد دلار صورت گرفته است. این حجم از صادرات ۲۶ درصد از کل صادرات گوجه فرنگی جهان را در بر می‌گیرد و در جایگاه نخست صادرکننده گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۳ قرار گرفته است. رتبه دوم صادرات گوجه فرنگی را کشور هلند به ارزش ۱,۹۲ میلیارد دلار برابر با ۱۶,۸٪ سهم از کل صادرات گوجه فرنگی را به خود اختصاص داده است. همچنین کشورهای اسپانیا به ارزش ۱,۱۸ میلیارد دلار برابر ۱۰,۳٪ درصد از کل سهم صادرات و مراکش به ارزش ۱,۱۴ میلیارد دلار و فرانسه به ارزش ۷۸۲ میلیون دلار در رتبه‌های سوم تا پنجم عمده صادرکنندگان گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۳ را به خود اختصاص داده‌اند. این ۵ کشور به تنهایی نزدیک به ۶۰ درصد از کل صادرات گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۳ را بخود اختصاص داده‌اند.

واردات جهانی گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۳:

واردات جهانی گوجه فرنگی، به عنوان مکمل تولید داخلی، به کشورها اجازه می‌دهد تا نیازهای غذایی خود را تامین کرده و از ثبات عرضه و قیمت این محصول در بازارهای داخلی خود اطمینان حاصل کنند. این گزارش به بررسی ابعاد مختلف واردات جهانی گوجه فرنگی، شامل الگوهای تجاری، کشورهای اصلی واردکننده و صادرکننده، و تأثیر عوامل مختلف بر حجم و نوع واردات گوجه فرنگی می‌پردازد.

واردات جهانی گوجه فرنگی در سال ۲۰۲۳

نام کشور	ارزش واردات	سهم از کل واردات-درصد
امریکا	۳,۲۷ میلیارد دلار	۲۹٪
آلمان	۱,۷۴ میلیارد دلار	۱۵,۷٪
فرانسه	۱,۱۳ میلیارد دلار	۱۰,۲٪
بریتانیا	۷۴۳ میلیون دلار	۶,۶۹٪
لهستان	۴۶۹ میلیون دلار	۴,۲۳٪
هند	۴۵۷ میلیون دلار	۴,۱۲٪

واردات گوجه فرنگی ایران

با توجه به وجود آب و هوای مناسب و زمین‌های حاصلخیز، ایران قادر به تولید گوجه‌فرنگی با کیفیت بالا است که علاوه بر تأمین نیاز داخلی، به عنوان یک کالای صادراتی موفق به بازارهای خارجی عرضه می‌کند. با بررسی‌های صورت گرفته ۱۷,۷۹۲ کیلوگرم به ارزش ۳۰,۴۴۰,۴۴۴ دلار واردات به صورت بذر گوجه فرنگی بوده است. بیشترین ارزش واردات بذر گوجه فرنگی از کشور های سوئیس به ارزش ۱۵,۲۲۷,۷۹۹ دلار، ترکیه ۸,۰۶۷,۴۶۶ دلار، و امارات متحده عربی به ارزش ۳,۳۳۹,۸۰۵ دلار بوده است که رتبه‌های اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول زیر مبداهای وارداتی بذر گوجه فرنگی در سال ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد.

مبدا های وارداتی بذر گوجه فرنگی به ایران در سال ۱۴۰۲	
مبدا وارداتی	ارزش-دلار
سوئیس	۱۵,۲۲۷,۷۹۹
ترکیه	۸,۰۶۷,۴۶۶
امارات متحده عربی	۳,۳۳۹,۸۰۵
هلند	۱,۸۰۵,۸۴۹
آلمان	۵۶۳,۳۹۲
کره (جنوبی)	۴۴۱,۰۳۶
صربستان و مونته‌نگرو	۲۵۵,۱۲۱

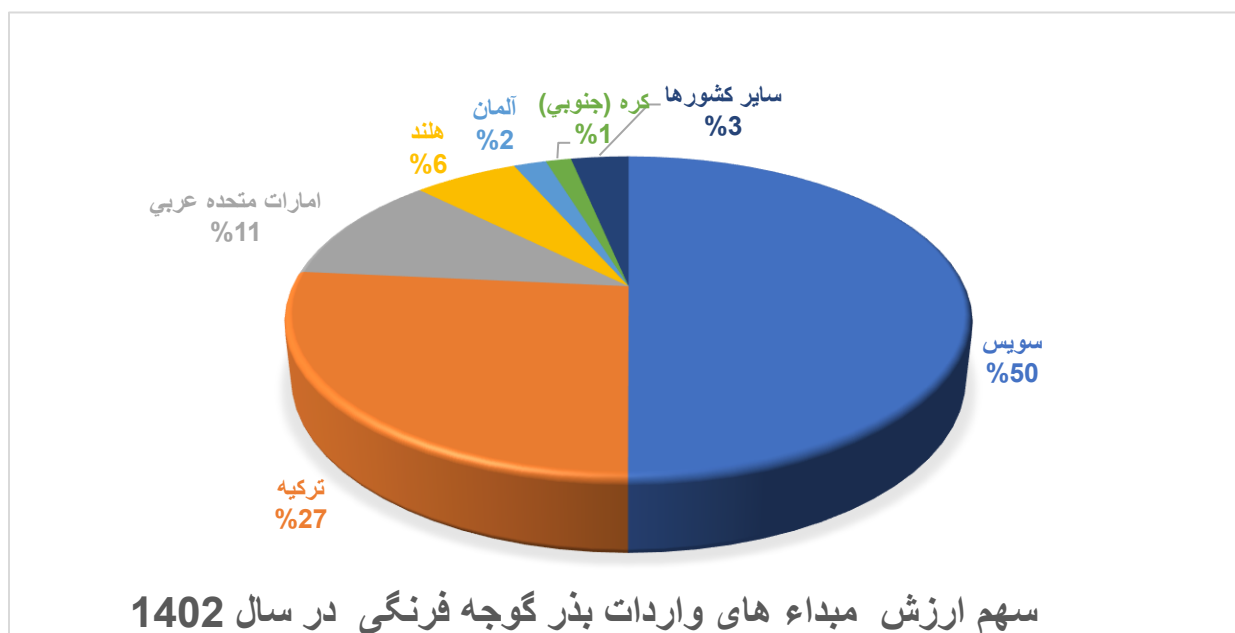

اسپانیا	۲۱۱,۶۹۶
چین	۱۸۰,۳۴۳
لبنان	۱۲۲,۵۳۶
اردن	۷۹,۵۰۹
استرالیا	۶۷,۰۷۲
ایتالیا	۳۴,۲۲۷
مجارستان	۲۵,۳۰۹
فرانسه	۱۷,۹۳۴
کنیا	۵۰۰
تایلند	۴۵۰
پرو	۴۰۰
جمع	۳۰,۴۴۰,۴۴۴

جدول زیر نشان دهنده میزان واردات بذر گوجه فرنگی از گمرکات کشور می باشد.

واردات مقدار گوجه فرنگی ایران به تفکیک گمرگ در سال ۱۴۰۲ (کیلوگرم)				
لیست کالا	تهران	فرودگاه امام خمینی (ره)	منطقه ویژه اقتصادی بوشهر ۱	جمع
بذر گوجه فرنگی	۳,۰۵۵	۱۲,۲۴۵	۲,۴۹۲	۱۷,۷۹۲

نمودار زیر سهم مبدا های وارداتی بذر گوجه فرنگی به ایران در سال ۱۴۰۲ را نشان میدهد. سوئیس ۵۰ درصد، ترکیه با ۲۷ درصد، امارات متحده با ۱۱ درصد بیشترین سهم از نظر ارزش واردات بذر به ایران را داشته اند.

صادرات گوجه فرنگی ایران در بازارهای جهانی

ایران با برخورداری از شرایط اقلیمی متنوع و ظرفیت تولید قابل توجه، پتانسیل بالایی برای صادرات گوجه فرنگی به بازارهای جهانی دارد. با این وجود، صادرات این محصول با چالش‌هایی از جمله رقابت شدید بین‌المللی، محدودیت‌های لجستیکی و رعایت استانداردهای بین‌المللی مواجه است. گوجه فرنگی به عنوان یک محصول فاسدشدنی، نیازمند زیرساخت‌های حمل و نقل و انبارداری مناسب است تا به مقصد به سلامت برسد. در سال‌های اخیر، تلاش‌هایی برای بهبود کیفیت و بسته‌بندی گوجه فرنگی صادراتی صورت گرفته است. کشورهای همسایه و برخی از کشورهای آسیایی و آفریقایی، از جمله بازارهای هدف اصلی صادرات گوجه فرنگی ایران هستند. افزایش تقاضای جهانی برای محصولات کشاورزی فرآوری شده، فرصتی برای ایران برای صادرات محصولاتی مانند رب گوجه فرنگی است. رقابت با کشورهای تولیدکننده بزرگ مانند ترکیه، مصر، و اسپانیا نیاز به بهبود کیفیت و کاهش هزینه تولید دارد. حمایت‌های دولتی از بخش کشاورزی و صادرات برای افزایش رقابت‌پذیری محصولات ایرانی مهم است. بهبود زیرساخت‌ها و سیاست‌های حمایتی مؤثر می‌تواند سهم صادرات گوجه فرنگی ایران را در بازارهای جهانی افزایش دهد.

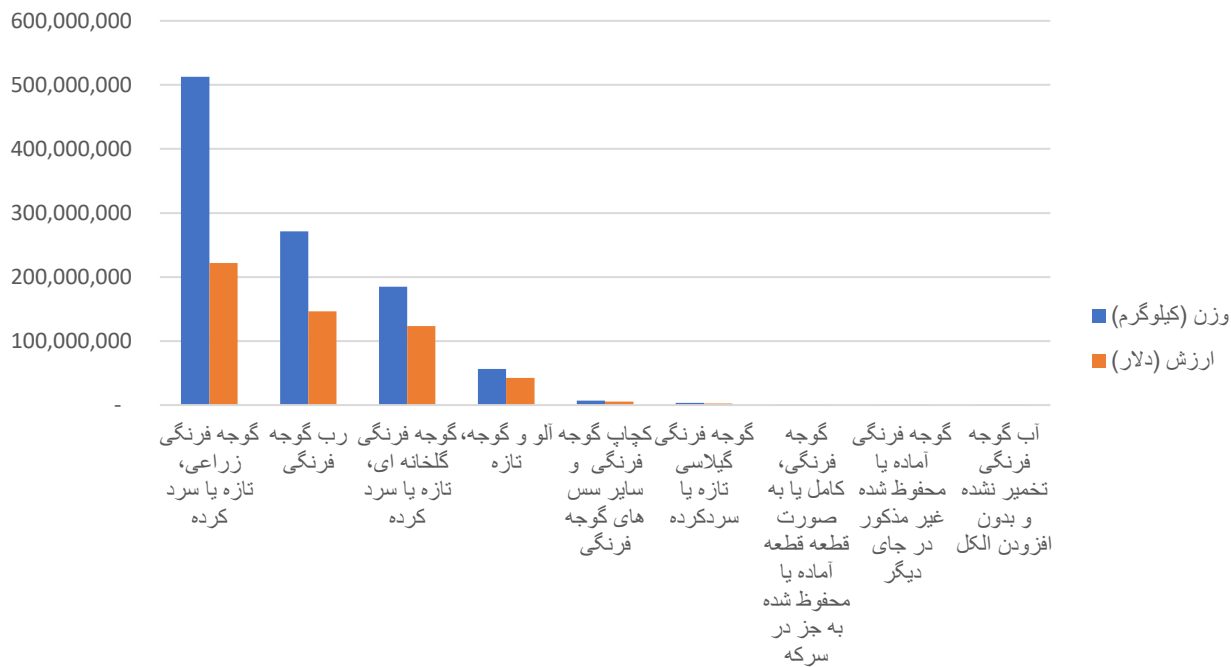
کل صادرات گوجه فرنگی و کد تعرفه‌های مربوط به این محصول در سال ۱۴۰۲ ایران برابر ۵۴۲,۴۵۹,۷۵۲ دلار و به وزن ۵۱۲,۸۳۴,۵۰۰ کیلوگرم بوده است. جدول زیر لیست صادراتی گوجه فرنگی و به تفکیک شرح، ارزش (دلار) و وزن (گیلوگرم) را نشان می‌دهد.

صادرات گوجه فرنگی ایران در سال ۱۴۰۲		
شرح	وزن (کیلوگرم)	ارزش (دلار)
گوجه فرنگی زراعی، تازه یا سرد کرده	۵۱۲,۸۳۴,۵۰۰	۲۲۱,۶۰۱,۸۸۴
رب گوجه فرنگی	۲۷۱,۰۷۰,۴۳۴	۱۴۶,۵۱۶,۸۲۱
گوجه فرنگی گلخانه‌ای، تازه یا سرد کرده	۱۸۴,۷۰۱,۱۵۱	۱۲۳,۳۷۵,۳۱۹
آلو و گوجه، تازه	۵۶,۴۱۹,۷۱۱	۴۲,۵۱۹,۹۲۰
کچاپ گوجه فرنگی (Tomato ketchup) و سایر سس‌های گوجه فرنگی	۶,۷۳۲,۰۳۰	۵,۲۵۲,۰۷۹
گوجه فرنگی گیلاسی (cherry)، تازه یا سرد کرده	۳,۶۴۰,۹۳۲	۲,۵۰۷,۱۲۱
گوجه فرنگی، کامل یا به صورت قطعه قطعه آماده یا محفوظ شده به جز در سرکه یا در جوهر سرکه (اسید استیک)	۵۵۲,۶۴۳	۴۹۰,۷۵۹
گوجه فرنگی آماده یا محفوظ شده غیر مذکور در جای دیگر بجز در سرکه یا در جوهر سرکه	۲۹۷,۸۶۵	۱۵۰,۳۲۷
آب گوجه فرنگی تخمیر نشده و بدون افزودن الکل با یا بدون افزودن قند یا سایر مواد شیرین‌کننده	۱۰۰,۵۴۹	۴۵,۵۲۲
جمع	۱,۰۳۶,۳۴۹,۸۱۵	۵۴۲,۴۵۹,۷۵۲

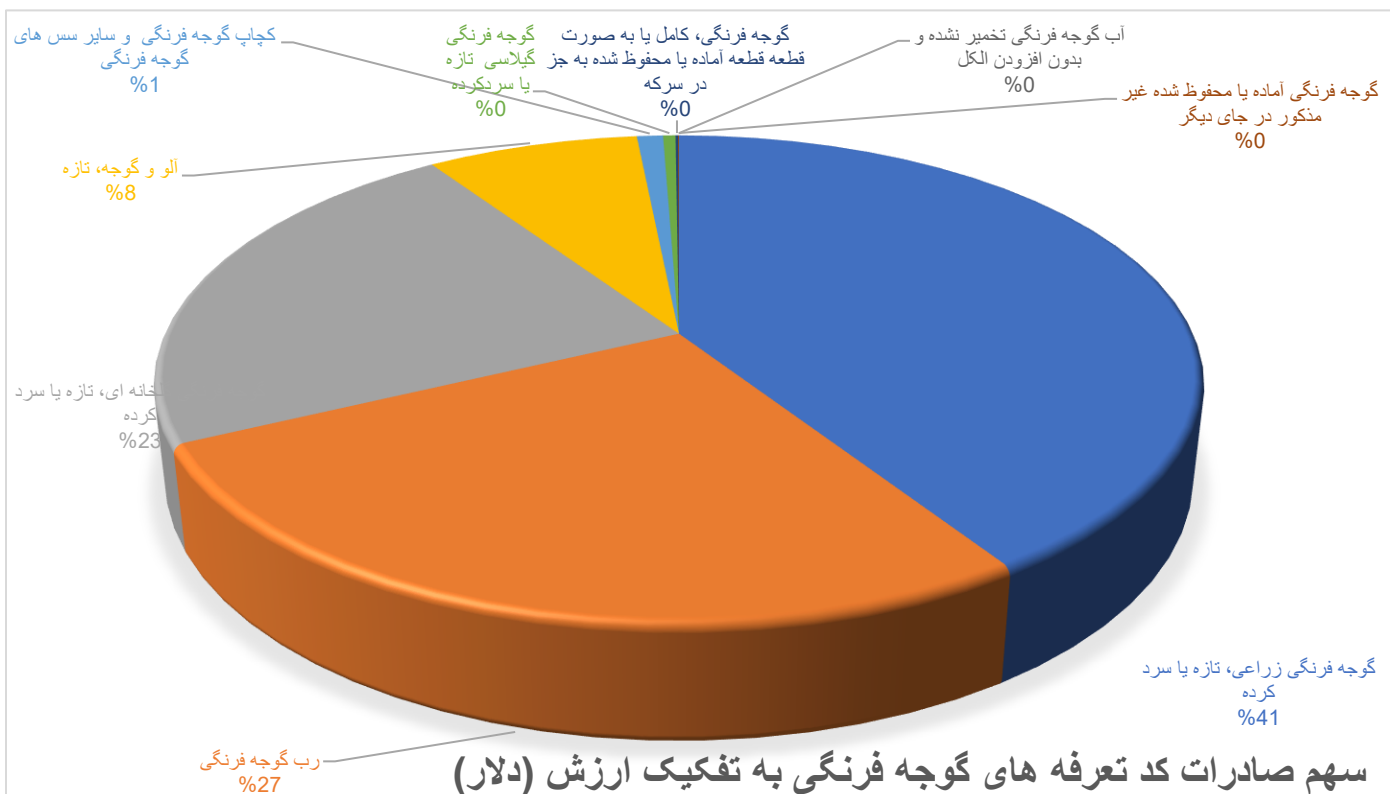
بیشترین ارزش صادرات متعلق به کد تعرفه گوجه فرنگی تازه به ارزش ۲۲۱,۶۰۱,۸۸۴ دلار و به وزن ۵۱۲,۸۳۴,۵۰۰ کیلوگرم بوده است. رب گوجه فرنگی دومین محصول صادراتی به ارزش ۱۴۶,۵۱۶,۸۲۱ دلار و وزن ۲۷۱,۰۷۰,۴۳۴ کیلوگرم در این بخش می‌باشد. گوجه فرنگی گلخانه‌ای به ارزش ۴۲,۵۱۹,۹۲۰ دلار و وزن ۱۸۴,۷۰۱,۱۵۱ کیلوگرم در جایگاه سوم قرار گرفته است.

صادرات گوجه فرنگی در سال 1402 به تفکیک کد تعرفه

نمودار زیر سهم صادرات انواع کد تعرفه گوجه فرنگی در سال ۱۴۰۲ ایران را نشان می دهد گوجه فرنگی زراعی با سهم ۴۱ درصد بیشترین سهم، رب گوجه فرنگی با سهم ۲۷ درصد، گوجه فرنگی گلخانه ای با سهم ۲۳ درصدی در مجموع بیش از ۹۱ درصد از سبد صادراتی گوجه فرنگی ایران را تشکیل داده است.

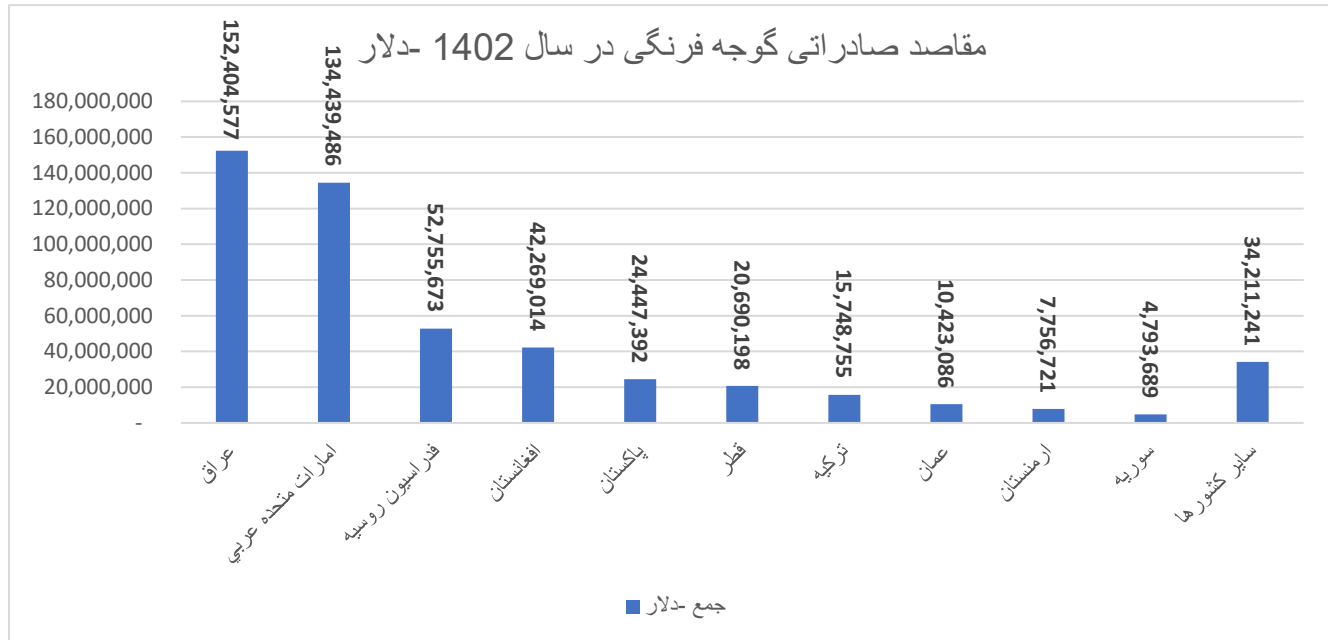
کل صادرات گوجه فرنگی و کد تعرفه های وابسته آن در سال ۱۴۰۲ برابر با ۴۹۹,۹۳۹,۸۳۲ دلار بوده است. ایران در سال ۱۴۰۲ گوجه فرنگی خود را به ۷۲ کشور صادر نموده است که بیشترین محصول ارسالی گوجه فرنگی زراعی تازه می باشد که قبلا به آن اشاره شده است. جدول زیر نشان دهنده ارزش و مقاصد صادراتی انواع گوجه و کد تعرفه های وابسته به آن را نشان میدهد. عراق، امارات متحد عربی، روسیه، افغانستان، پاکستان، پنج مقصد اول گوجه فرنگی ایران می باشند و همچنین قطر، ترکیه، عمان، ارمنستان و سوریه از دیگر مقاصد عمده صادراتی گوجه فرنگی ایران می باشند که در رتبه های بعدی قرار گرفته اند.

۱۰ مقصد صادراتی انواع گوجه فرنگی ایران به تفکیک ارزش (دلار) در سال ۱۴۰۲

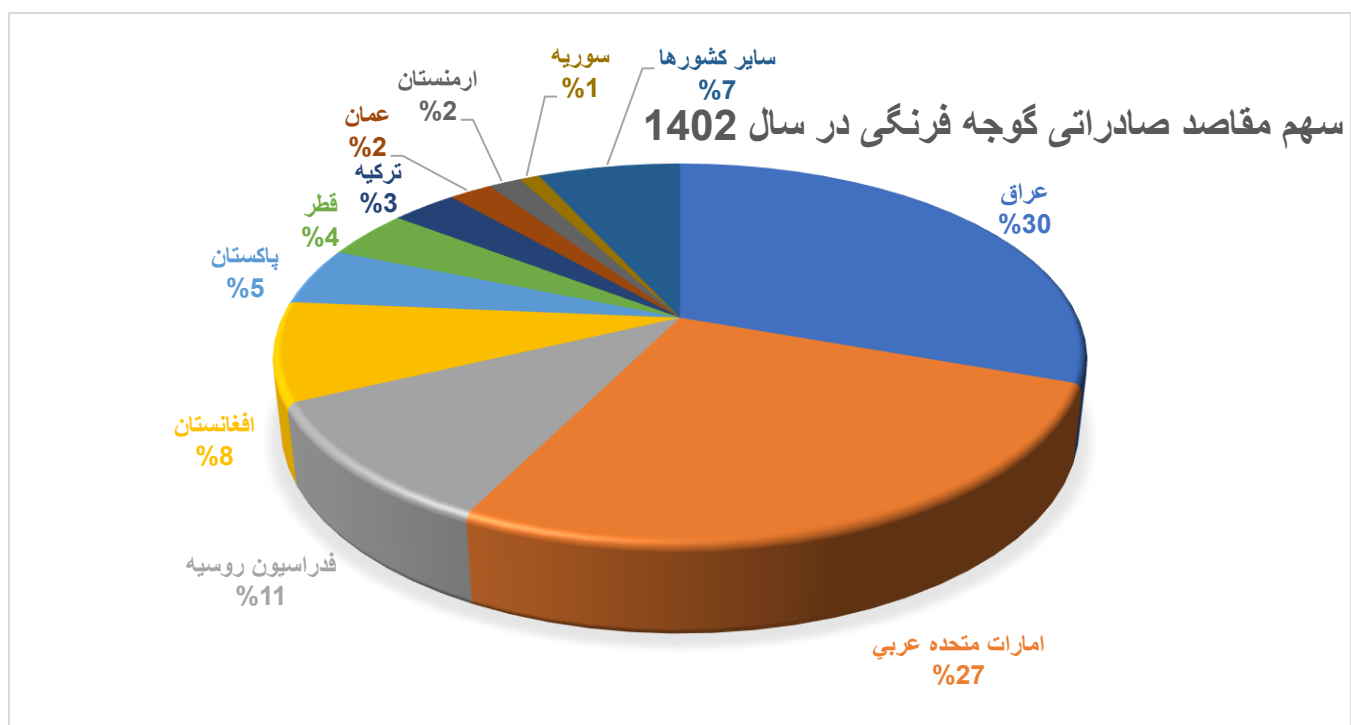
مقصدهای صادراتی	آب گوجه فرنگی تخمیر نشده و بدون افزودن الکل یا بدون افزودن قند یا سایر مواد شیرین کننده	رب گوجه فرنگی	کچاپ گوجه فرنگی (Tomato ketchup) و سایر سس های گوجه فرنگی	گوجه فرنگی آماده یا محفوظ شده غیر مذکور در جای دیگر بجز در سرکه یا در جوهر سرکه	گوجه فرنگی زراعی، تازه یا سرد کرده	گوجه فرنگی گلخانه ای، تازه یا سرد کرده	گوجه فرنگی گیلاسی (cherry)، تازه یا سرد کرده	گوجه فرنگی، کامل یا به صورت قطعه آماده یا محفوظ شده به جز در سرکه یا در جوهر سرکه (اسید استیک)	جمع - دلار
عراق		۳۸,۰۴۰,۸۷۰	۳,۶۲۰,۹۷۱		۱۰۵,۶۲۱,۵۴۵	۴,۵۴۶,۶۰۹	۵۷۴,۵۸۲		۱۵۲,۴۰۴,۵۷۷
امارات متحده عربی		۱۱,۴۸۷,۸۶۸	۱۱۶,۹۰۲		۵۹,۴۶۸,۷۹۲	۶۲,۸۳۵,۹۱۲	۵۳۰,۰۱۲		۱۳۴,۴۳۹,۴۸۶
فدراسیون روسیه		۲۵,۷۱۷,۵۸۱	۳۸۲,۳۵۳	۲۳,۰۲۵	۲,۱۶۲,۳۱۲	۲۲,۶۵۵,۸۳۰	۱,۳۶۶,۱۵۰	۴۴۸,۴۲۲	۵۲,۷۵۵,۶۷۳
افغانستان		۱۳,۳۲۰,۲۹۸	۳۸۴,۶۷۴		۲۷,۱۹۱,۴۹۰	۱,۳۷۲,۵۵۲			۴۲,۲۶۹,۰۱۴
پاکستان	۴۵۵۲۲	۵,۵۳۱,۷۰۹	۱۱,۲۲۸		۱۸,۸۵۸,۹۳۳				۲۴,۴۴۷,۳۹۲
قطر		۷۱۹,۳۷۱	۶۴۶		۱۳۷,۵۳۷	۱۹,۸۲۵,۵۱۵	۷,۱۲۹		۲۰,۶۹۰,۱۹۸
ترکیه		۱۵,۳۰۶,۵۲۹	۷۹,۴۳۶	۱۲۵,۱۴۰	۱۸۰,۸۱۵	۱۹,۷۰۷		۳۷,۱۲۸	۱۵,۷۴۸,۷۵۵
عمان		۳,۷۳۷,۳۸۰	۳,۲۶۱		۳,۸۷۵,۶۲۲	۲,۸۰۴,۳۶۱	۲,۴۶۲		۱۰,۴۲۳,۰۸۶
ارمنستان		۴,۵۹۲,۵۰۹	۸۶,۹۹۰			۳,۰۷۷,۲۲۲			۷,۷۵۶,۷۳۱
سوریه		۲۷۷,۷۵۷	۱۷,۸۹۷		۲,۸۶۱,۶۸۱	۱,۶۳۶,۳۵۴			۴,۷۹۳,۶۸۹
سایر کشورها	-	۲۷,۷۸۴,۹۴۹	۵۴۷۷۲۱	۲۱۶۲	۱۲۴۳۱۵۷	۴۶۰,۱۲۵۷	۲۶۷۸۶	۵۲۰۹	۳۴,۲۱۱,۲۴۱
جمع	۴۵۵۲۲	۱۴۶,۵۱۶,۸۲۱	۵,۲۵۲,۰۷۹	۱۵۰,۳۲۷	۲۲۱,۶۰۱,۸۸۴	۱۲۳,۳۷۵,۳۱۹	۲,۵۰۷,۱۲۱	۴۹۰,۷۵۹	۴۹۹,۹۳۹,۸۳۲

نمودار زیر مقاصد صادراتی گوجه فرنگی ایران در سال ۱۴۰۲ را نشان می دهد .

عراق با سهم ۳۰ درصدی اولین مقصد صادراتی گوجه فرنگی ایران بوده است . همچنین امارات متحده عربی با سهم ۲۷ درصد دومین مقصد و روسیه با ۱۱ درصد سومین مقصد صادراتی ایران در سال ۱۴۰۲ بوده اند. این سه کشور به تنهایی ۶۸ درصد از صادرات گوجه فرنگی را به خود اختصاص داده اند. افغانستان با ۸ درصد، پاکستان ۵ درصد، قطر ۴ درصد، ترکیه ۳ درصد عمان و ارمنستان ۲ درصد و ارمنستان ۱ درصد در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. همچنین صادرات گوجه فرنگی به سایر کشورها ۷ درصد بوده است.

صادرات گوجه فرنگی استان زنجان

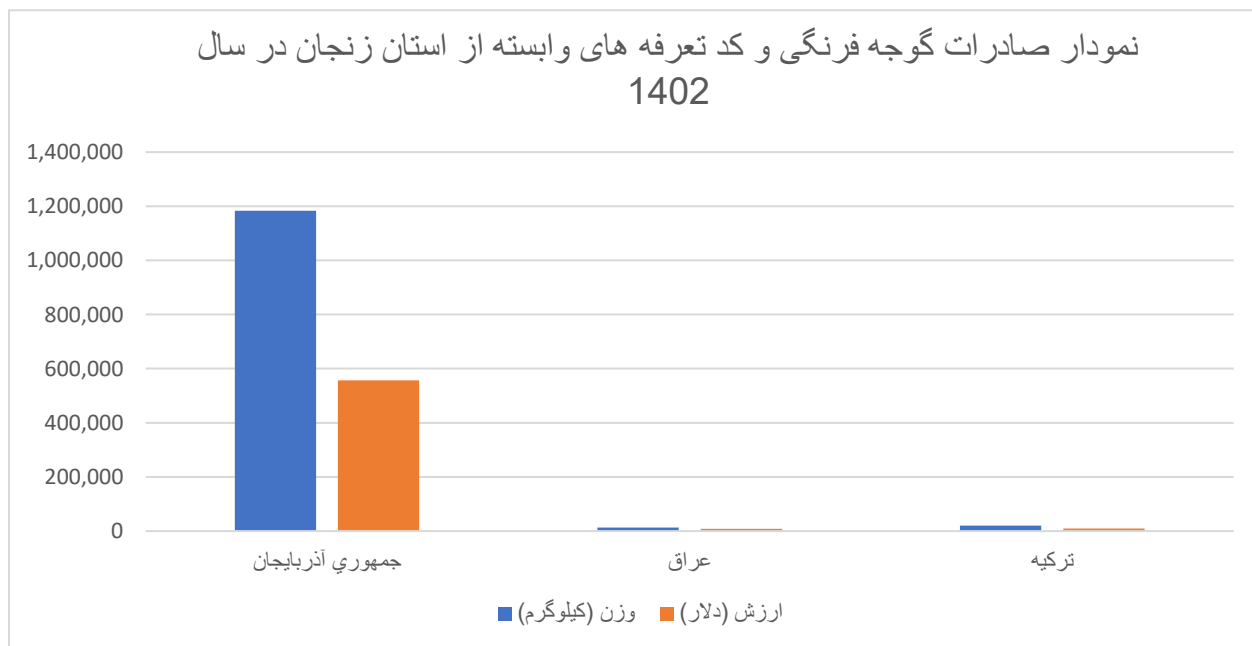
استان زنجان، با برخورداری از شرایط آب و هوایی مناسب و خاک حاصلخیز، یکی از قطب‌های مهم تولید گوجه‌فرنگی در ایران به شمار می‌رود. این استان، با تولید گوجه‌فرنگی‌های باکیفیت و خوش طعم، ظرفیت بالایی برای صادرات این محصول به بازارهای داخلی و خارجی دارد. صادرات گوجه‌فرنگی زنجان، علاوه بر ارزآوری، می‌تواند به رونق اقتصادی منطقه و ایجاد اشتغال کمک شایانی کند. تنوع در ارقام گوجه‌فرنگی تولیدی، فرصت مناسبی را برای پاسخگویی به نیازهای مختلف بازارها فراهم آورده است. با توجه به این پتانسیل‌ها، توسعه صادرات گوجه‌فرنگی استان زنجان می‌تواند گام مهمی در جهت توسعه پایدار کشاورزی منطقه باشد.

بررسی‌های صورت گرفته از صادرات استان زنجان در سال ۱۴۰۲ نشان دهنده این است که گوجه فرنگی استان زنجان از طریق سایر گمرکات کشور صورت می‌گیرد و تنها محصول وابسته به گوجه فرنگی که از طریق گمرک زنجان صورت گرفته است رب گوجه فرنگی بوده است. این محصول به کشورهای آذربایجان به ارزش ۵۵۶,۹۲۶ دلار، عراق به ارزش ۸,۳۶۴ و ترکیه به ارزش ۹,۳۲۸ بوده است.

جدول زیر نشان دهنده مقاصد صادرات رب گوجه فرنگی استان زنجان از طریق گمرک این استان را نشان می‌دهد.

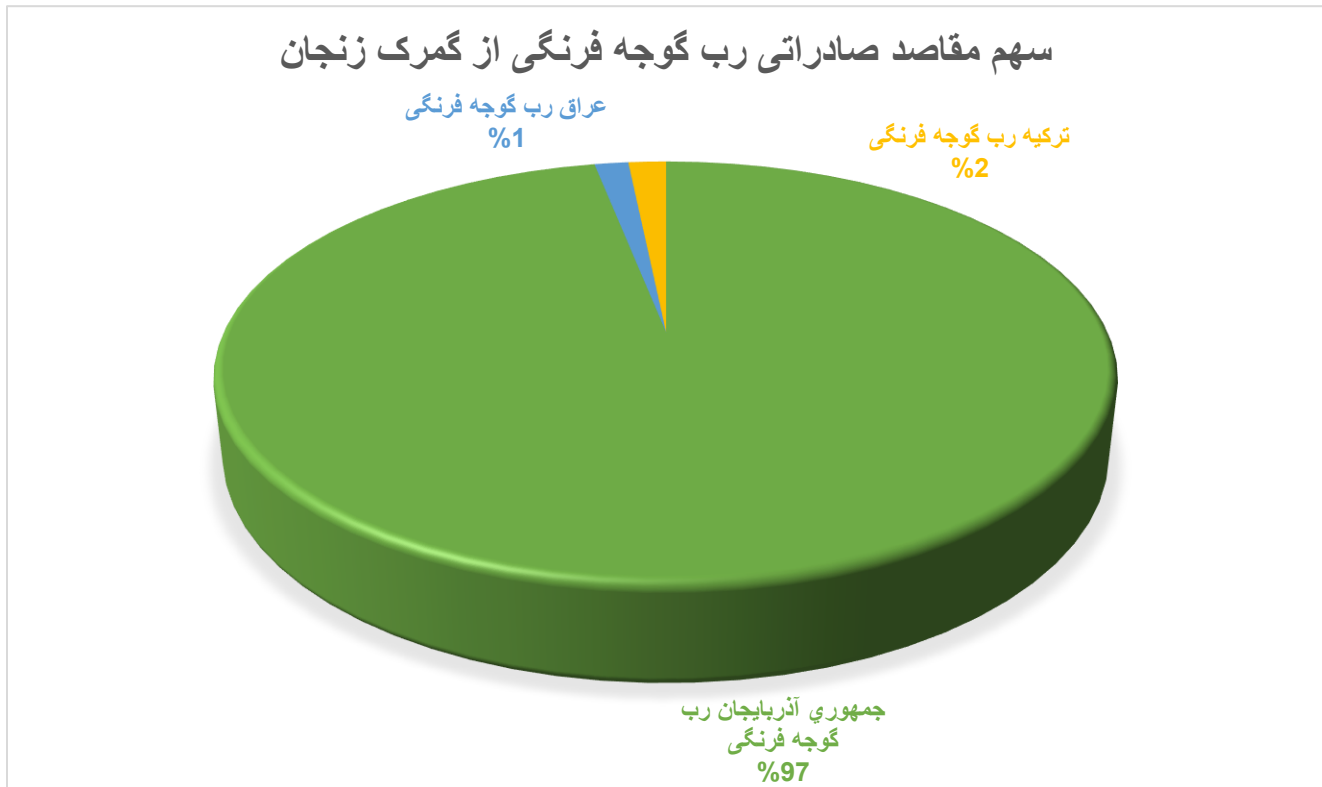
صادرات گوجه فرنگی از گمرک استان زنجان در سال ۱۴۰۲					
نام گمرک	نام کشور	کد تعرفه	شرح تعرفه	وزن (کیلوگرم)	ارزش (دلار)
زنجان	جمهوری آذربایجان	۲۰۰۲۹۰۱۰	رب گوجه فرنگی	۱,۱۸۲,۷۳۲	۵۵۶,۹۲۶
زنجان	عراق	۲۰۰۲۹۰۱۰	رب گوجه فرنگی	۱۳,۳۸۰	۸,۳۶۴
زنجان	ترکیه	۲۰۰۲۹۰۱۰	رب گوجه فرنگی	۱۹,۸۴۷	۹,۳۲۸
جمع				۱,۲۱۵,۹۵۹	۵۷۴,۶۱۸

نمودار زیر نشان دهنده ارزش و مقدار صادرات رب گوجه فرنگی از طریق گمرک استان زنجان می‌باشد.

نمودار زیر سهم ارزش صادراتی رب گوجه فرنگی استان زنجان را نشان می دهد.

چالش‌های صادراتی گوجه فرنگی ایران

گوجه فرنگی یکی از محصولات کشاورزی مهم ایران است که پتانسیل قابل توجهی برای صادرات دارد. ایران با برخورداری از شرایط اقلیمی مناسب در برخی مناطق و ظرفیت تولید بالا، می‌تواند به یکی از تأمین کنندگان مهم گوجه فرنگی و فرآورده‌های آن در بازارهای جهانی تبدیل شود. با این وجود، صادرات گوجه فرنگی ایران با موانع و چالش‌های متعددی مواجه است که از تحقق کامل پتانسیل صادراتی این محصول جلوگیری می‌کند. این چالش‌ها را می‌توان به دسته‌های زیر تقسیم کرد:

۱. چالش‌های مرتبط با کیفیت و استانداردها:

عدم رعایت استانداردهای بین‌المللی: عدم رعایت استانداردهای بین‌المللی در تولید و فرآوری گوجه فرنگی، باعث کاهش کیفیت محصول صادراتی و کاهش رقابت‌پذیری آن در بازارهای جهانی می‌شود. این امر می‌تواند شامل عدم رعایت استانداردهای بهداشتی، بسته‌بندی نامناسب و عدم کنترل کیفی مناسب باشد.

نقص در سیستم‌های کنترل کیفیت: فقدان سیستم‌های قوی کنترل کیفیت در مراحل مختلف تولید، فرآوری و بسته‌بندی، باعث می‌شود محصولات غیر استاندارد به بازارهای صادراتی راه پیدا کنند و به اعتبار صادرات گوجه فرنگی ایران آسیب بزنند.

عدم تنوع محصولات صادراتی: تمرکز بر صادرات محصولات خام یا نیمه‌فرآوری شده به جای محصولات با ارزش افزوده بالاتر، رقابت‌پذیری گوجه فرنگی ایران را در بازارهای جهانی کاهش می‌دهد. گسترش فرآوری و تولید محصولات متنوع و با ارزش افزوده، مانند رب گوجه فرنگی با کیفیت بالا، سس‌های گوجه فرنگی و کنسانتره، ضروری است.

۲. چالش‌های مرتبط با لجستیک و حمل و نقل:

هزینه‌های بالای حمل و نقل: هزینه‌های بالای حمل و نقل، از جمله هزینه‌های حمل و نقل زمینی، دریایی و هوایی، باعث افزایش قیمت تمام شده محصول صادراتی و کاهش رقابت‌پذیری آن در بازارهای جهانی می‌شود.

کمبود زیرساخت‌های حمل و نقل: کمبود زیرساخت‌های حمل و نقل مناسب، مانند سردخانه‌های مجهز و وسیله نقلیه یخچالی، باعث افزایش ضایعات محصول در طول مسیر حمل و نقل می‌شود. این امر به طور قابل توجهی سودآوری صادرات را کاهش می‌دهد.

مشکلات گمرکی و بروکراسی: روال‌های پیچیده و زمان‌بر گمرکی، باعث به تأخیر افتادن صادرات و افزایش هزینه‌ها می‌شود. سادگی و تسریع مراحل گمرکی، ضروری است.

۳. چالش‌های مرتبط با بازار و رقابت:

رقابت شدید در بازارهای جهانی: بازارهای جهانی گوجه فرنگی رقابتی شدید هستند و ایران با کشورهای تولیدکننده قدرتمند مثل ترکیه، ایتالیا و چین، رقابت می‌کند. افزایش کیفیت، کاهش هزینه‌ها و ارائه خدمات بهتر، برای موفقیت در این رقابت ضروری است.

عدم آگاهی از بازارهای هدف: عدم آگاهی از نیازها و خواسته‌های بازارهای هدف، باعث عدم موفقیت در صادرات می‌شود. تحقیقات بازار، شناسایی بازارهای هدف مناسب و ارائه محصولات متناسب با نیاز این بازارها، امری حیاتی است.

مشکلات بازاریابی و برندسازی: عدم وجود استراتژی بازاریابی قوی و نبود برندهای شناخته شده در بازارهای جهانی، باعث کاهش جذب مشتری و کاهش سهم بازار می‌شود.

۴. چالش‌های مرتبط با سیاست‌ها و مقررات:

نبود حمایت‌های دولتی کافی: کمبود حمایت‌های دولتی، مانند تسهیلات مالی، یارانه‌ها و حمایت‌های گمرکی، باعث کاهش توانایی تولیدکنندگان در رقابت در بازارهای جهانی می‌شود.

عدم ثبات سیاست‌های اقتصادی: نوسانات ارزی و عدم ثبات سیاست‌های اقتصادی، باعث ایجاد عدم اطمینان در میان تولیدکنندگان و کاهش انگیزه برای صادرات می‌شود.

برای رفع این چالش‌ها، نیاز به اقدامات هماهنگ و چند جانبه‌ای از سوی دولت، بخش خصوصی و خود تولیدکنندگان است. این اقدامات می‌تواند شامل ارتقای کیفیت تولید و فرآوری، بهبود زیرساخت‌های حمل و نقل، سادگی روال‌های گمرکی، حمایت‌های مالی و بازاریابی مؤثر باشد. با رفع این چالش‌ها، پتانسیل صادراتی گوجه فرنگی ایران به طور قابل توجهی افزایش خواهد یافت.

فرصت‌های صادراتی گوجه فرنگی ایران

ایران با برخورداری از شرایط اقلیمی مناسب در برخی مناطق و ظرفیت تولید بالا، پتانسیل قابل توجهی برای صادرات گوجه فرنگی و فرآورده‌های آن دارد. با وجود چالش‌هایی که پیش‌تر به آن‌ها اشاره شد، فرصت‌های مناسبی نیز برای توسعه صادرات این محصول وجود دارد:

۱. افزایش تقاضای جهانی: تقاضای جهانی برای گوجه فرنگی و فرآورده‌های آن، به ویژه رب گوجه فرنگی، به طور پیوسته در حال افزایش است. این افزایش تقاضا، به دلیل رشد جمعیت، تغییر سبک زندگی و افزایش مصرف محصولات فرآوری شده، ایجاد شده است. ایران می‌تواند از این افزایش تقاضا برای افزایش صادرات خود بهره‌مند شود.

۲. مزیت‌های رقابتی: ایران در برخی مناطق، شرایط اقلیمی مناسبی برای کشت گوجه فرنگی دارد که منجر به تولید محصول با کیفیت و با هزینه پایین‌تر می‌شود. این مزیت رقابتی، به ایران کمک می‌کند تا در بازارهای جهانی رقابت کند.

۳. تنوع محصولات صادراتی: ایران می‌تواند با تمرکز بر تولید و صادرات محصولات فرآوری شده با ارزش افزوده بالا، مانند رب گوجه فرنگی با کیفیت، سس‌های گوجه فرنگی، کنسانتره و محصولات دیگر، رقابت پذیری خود را به طور قابل توجهی افزایش دهد. این تنوع در محصولات صادراتی، کمک می‌کند تا ایران از وابستگی به صادرات محصولات خام رهایی یابد.

۴. بازارهای هدف جدید: ایران می‌تواند با شناسایی و نفوذ به بازارهای جدید و رو به رشد، حجم صادرات خود را افزایش دهد. کشورهای منطقه، کشورهای آسیای میانه و کشورهای آفریقایی، از جمله بازارهای هدف مناسب برای گوجه فرنگی و فراورده‌های آن هستند.
 ۵. ارتباطات و همکاری‌های بین‌المللی: برقراری ارتباطات و همکاری‌های بین‌المللی با شرکت‌ها و سازمان‌های مرتبط، به ایران کمک می‌کند تا از تجربیات و دانش دیگران بهره‌مند شود و در عرصه صادرات موفق‌تر عمل کند. شرکت در نمایشگاه‌ها و رویدادهای بین‌المللی نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.
 ۶. بهبود زیرساخت‌ها: بهبود زیرساخت‌های مرتبط با صادرات، مانند سردخانه‌ها، سیستم‌های حمل و نقل کارآمد و تسهیل مراحل گمرکی، به کاهش هزینه‌ها و افزایش سرعت صادرات کمک می‌کند.
 ۷. حمایت‌های دولتی: حمایت‌های دولتی از بخش کشاورزی، مانند ارائه تسهیلات مالی، یارانه‌ها و حمایت‌های گمرکی، می‌تواند به تولیدکنندگان در رقابت در بازارهای جهانی کمک کند.
 ۸. بهبود کیفیت و استانداردها: رعایت استانداردهای بین‌المللی در تولید و فرآوری گوجه فرنگی، باعث افزایش کیفیت محصولات صادراتی و افزایش رقابت‌پذیری آن در بازارهای جهانی می‌شود.
- با برنامه‌ریزی مناسب، توجه به این فرصت‌ها و رفع چالش‌های موجود، ایران می‌تواند به یک صادرکننده مهم گوجه فرنگی و فراورده‌های آن در سطح جهانی تبدیل شود.

پیشنهادات

برای افزایش صادرات گوجه فرنگی ایران به بازارهای جهانی، پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

- بهبود کیفیت و استانداردها: استفاده از بذرهای اصلاح‌شده: استفاده از بذرهای با کیفیت بالا و مقاوم به بیماری‌ها و شرایط نامساعد اقلیمی، می‌تواند به افزایش عملکرد و کیفیت محصول کمک کند.
- به کارگیری روش‌های نوین کشاورزی: استفاده از تکنیک‌های مدرن آبیاری (مانند آبیاری قطره‌ای)، کوددهی دقیق و مدیریت آفات و بیماری‌ها، به بهبود کیفیت و افزایش کمیت محصول منجر می‌شود.

رعایت استانداردهای بین‌المللی: محصولات صادراتی باید مطابق با استانداردهای بین‌المللی (از جمله استانداردهای ایمنی غذایی) باشند تا مورد پذیرش بازارهای هدف قرار گیرند. گواهی‌های کیفیت بین‌المللی مانند GlobalGAP می‌تواند به افزایش اعتماد بازار هدف کمک کند.

بهبود فرآوری: توسعه صنایع تبدیلی و فرآوری گوجه فرنگی، مانند تولید رب گوجه فرنگی، آب گوجه فرنگی و سایر فرآورده‌ها، می‌تواند ارزش افزوده محصول را افزایش دهد و صادرات را به‌صرفه‌تر کند. این موضوع به کاهش ضایعات محصول و حمل و نقل محصولات فاسدشدنی نیز کمک می‌کند.

بهبود زیرساخت‌ها: سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های حمل و نقل و انبارداری سردخانه‌ای برای حفظ کیفیت محصول در طول فرآیند حمل و نقل ضروری است. استفاده از جعبه‌ها و بسته‌بندی‌های مناسب برای محافظت از محصول در طول حمل و نقل بسیار مهم است. مدیریت لجستیک: برنامه‌ریزی دقیق برای حمل و نقل محصول به بازارهای هدف، با استفاده از روش‌های حمل و نقل مناسب (هوایی، زمینی یا دریایی) باید انجام شود.

ایجاد شبکه‌های توزیع: ایجاد ارتباطات قوی با واردکنندگان و توزیع‌کنندگان در بازارهای هدف، به فروش بهتر محصول کمک می‌کند. بازاریابی و برندسازی: ایجاد برندهای معتبر برای گوجه فرنگی ایران در بازارهای جهانی، می‌تواند به افزایش تقاضا و رقابت‌پذیری محصول کمک کند. استفاده از روش‌های بازاریابی هدفمند و معرفی مزایای گوجه فرنگی ایرانی در بازارهای بین‌المللی بسیار مهم است.

حمایت‌های مالی: ارائه تسهیلات مالی به کشاورزان و صنایع تبدیلی گوجه فرنگی برای بهبود کیفیت و کاهش هزینه تولید.

حذف موانع صادراتی: تسهیل مراحل صادرات و کاهش هزینه‌های گمرکی و مقررات مربوطه.

دیپلماسی اقتصادی: ایجاد روابط تجاری قوی با کشورهای هدف و شرکت در نمایشگاه‌ها و رویدادهای بین‌المللی مربوطه.

آموزش و توسعه نیروی انسانی: آموزش کشاورزان در زمینه روش‌های نوین کشاورزی و بهداشتی برای بهبود کیفیت و کاهش هزینه تولید.

با توجه به این پیشنهادات، می‌توان به افزایش سهم صادرات گوجه فرنگی ایران در بازارهای جهانی امیدوار بود.

منابع:

۱. فائو
۲. جهاد کشاورزی ایران
۳. گمرک جمهوری اسلامی ایران
۴. سازمان توسعه و تجارت جمهوری اسلامی ایران

۵. www.tomatonews.com